

маємо право на свободу слова та дії, але в певних межах закону та панівної етико-моральної парадигми. Говорячи про сучасних менеджерів і бізнесменів, можна чітко стверджувати, що не варто боятися виражати себе, бути впевненим та самобутнім, бо саме той, хто вправний з собою, назагал демонструє свій потенціал, зможе повести людей за собою і здатен керувати великим бізнесом, зробити успішну кар'єру, розвинути технологію, започаткувати добру справу і залишити квітучий слід у суспільстві, яке його виховало.

Список використаних джерел

1. О'Коннор Тимоти. Свобода воли // Стэнфордская философская энциклопедия: переводы избранных статей / Под ред. Д.Б. Волкова, В.В. Васильева, М.О. Кедровой.
2. Разеев Д. Н. (2017). Проблема свободы воли в контексте исследований нейронауки. *Журнал высшей нервной деятельности им. И. П. Павлова*. № 67(6). С. 721-727.
3. Хамітов Н. В., Гармаш Л. Н., Крилова С. А. Історія філософії: проблема людини. Навч. посібник / ред. Хамітов Н. В. Київ : КНТ, 2006.
4. Киселиця С.В. Громадська думка як морально-політичний регулятив людського буття. Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2019. № 2 (14). С. 42-51. URL: <https://psw.stu.cn.ua/uk/component/k2/item/564-kiselitsya-s-v-gromadska-dumka-yak-moralno-politichniy-regulyativ-lyudskogo-buttya/564-kiselitsya-s-v-gromadska-dumka-yak-moralno-politichniy-regulyativ-lyudskogo-buttya.html> (дата звернення 12.03.2021).

Усов І. А., здобувач вищої освіти 2 курсу гр. ФК-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська Політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АПОЛОНІВСЬКИЙ ТА ДІОНІСІЙСЬКИЙ ВИМІРИ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Аполонівські та діонісійські мотиви в поведінці людини з давніх-давен викликають неабиякий інтерес і протягом тисячоліть вони не перестають привертати увагу кожного наступного покоління. Не виняток і сучасні мистецтвознавці та філософи, предметом зацікавленості яких є аполоніо-діонісійські виміри в елітарній і масовій культурі кінця ХХ та перших десятиліть ХХІ століття.

Актуальність даної проблематики зумовлена очевидним загостренням суперечностей між так званими популярною (масовою) та інтелектуальною (елітарною) культурою. Одним із яскравих дослідників аполоніівсько-діонісійського дуалізму є німецький філософ другої половини ХІХ століття Фрідріх Ніцше. Його аналіз стосувався розподілу на Аполонівську та Діоніську моделі поведінки, що актуалізувались ще за часів Античності. На думку деяких культурознавців зараз ми переживаємо перехідний етап від модерну до постмодерну, а отже важливим є визначення тенденцій розвитку сучасної культури.

Теорію щодо поділу мистецтва на Аполонівський та Діонісійський виміри Фрідріх Ніцше запропонував у своїй праці «Народження трагедії з духу музики» 1872 року. Відповідно до цієї концепції, велич та значущість культури Давньої Греції походить від протистояння прагнень Аполлона до симетрії, гармонії, спокою та Діонісія – до природного буйства, хаосу, динаміки.

Таке протистояння обґрунтовувалось як мистецтвом, так і міфологією та релігією: Аполон – бог краси, гармонії, батько муз, покровитель мистецтва, в той час Діоніс – бог родючості, виноробства. Як відомо, серед грецьких полісів існувало політичне протистояння, основними сторонами якого були Афіни та Спарта. Остаточо гегемонію

Аполонівського виміру закріпив Сократ та його послідовники. Вони вбачали тенденцію тогочасного розвитку культури у відході від Діонісійського начала.

Однією з основ сучасної культури постмодерну є запозичення та поєднання стилів минулих часів, тому необхідно зазначити які саме виміри переважали у різні періоди історії.

Римська імперія зберігала баланс між діонісійським та аполонівським, хоча переважали тенденції до симетрії та гармонії. Візантійський та Романський стилі мали на меті показати велич володарів та оспівати нову християнську релігію, тому це радше аполонівський стиль. Виключенням із загальної тенденції є готика, адже там динаміка та асиметрія переважали над злагодженістю попередніх стилів. Ренесанс брав за основу Античну аполонівську культуру. Бароко та рококо належать до Діонісійського стилю, а Класицизм та Ампір до аполонівського. Таким чином, одні тенденції змінювали інші впродовж всієї історії культури, але на час написання «Народження трагедії з духу музики» виникла велика нестача діонісійського начала у тогочасній культурі.

Проаналізувавши тенденції сучасної культури, можна дійти висновку щодо необхідності розглядати їх з двох так би мовити конкуруючих точок зору – культури масової та культури елітарної. Перша – феномен кінця ХХ початку ХХІ століття, адже з розвитком засобів масової інформації доступ до культурних надбань отримали широкі верстви населення, але разом із тим значно знизилась інтелектуальні вимоги як до предметів мистецтва, так і поведінки людини.

Наразі переважають діонісійські тенденції, але без того смислового навантаження, яке у нього вкладав Фрідріх Ніцше: «людське стало занадто людським». Що ж стосується елітарної культури, то тут відслідковується поліфонія запозичень з різних стилів, тому зберігається певний баланс між формою та змістом.

Список використаних джерел

1. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки. Санкт-Петербург: «Азбука», 2014.
2. Жердев Е.В. Аполлоническое и дионисийское начала в пластических искусствах. URL: https://www.mghpu.ru/images/content/nauka_vestnik/vestnik-articles/vestnik-2-1-2019/e-v-zherdev-apollonicheskoe-i-dionisijskoe-nachala-v-plasticheskikh-iskusstvah.pdf (дата звернення 18.03.2021).
3. Ирицян Г. Е. Дионисизм Ф. Ницше как новая культурологична парадигма. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dionisizm-f-nitsshe-kak-novaya-kulturologicheskaya-paradigma-1/viewer> (дата звернення 17.03.2021).